

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ KAUNO MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ IR NACIONALINĖS ŽEMĖS TARNYBOS PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS KAUNO MIESTO SKYRIŲ

2014-05-15 Nr. 4D-2012/2-821
Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau pareiškėja) skundą dėl Kauno miesto savivaldybės (toliau – Savivaldybė) administracijos ir Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos (toliau vadinama – Tarnyba) Kauno miesto skyriaus pareigūnų veiksmų, netinkamai sprendžiant A iki nacionalizacijos turėtos žemės suformavimo ir grąžinimo natūra klausimus.

2. Pareiškėja skunde nurodė:

2.1. Nepaisant fakto, kad 1991-05-29 viena pirmųjų pateikė prašymą su dokumentais dėl tėvo A iki nacionalizacijos Kauno mieste turėtos 2,2 ha žemės sugrąžinimo, dalis laisvos (neužstatytos) žemės negrąžinta iki šiol;

2.2. Šalia A turėtos žemės esančių statinių savininko B tėvas C 1967 m. savavališkai užėmė 1792 kv. m žemės sklypą, o B buvusios A žemės sąskaita dar išplėtė savavališkai užimtos žemės plotą iki 1922 kv. m.;

2.3. Ketverius metus teismo tvarka buvo nagrinėtas grąžintinoje žemėje savavališkai pastatyto pastato nugriovimo klausimas.

Kauno miesto apylinkės teismo 2011-10-17 sprendimu civilinėje byloje Nr. ... B buvo įpareigotas per 3 mėnesius nuo sprendimo įsiteisėjimo dienos nugriauti savavališkai pastatytą gyvenamąjį namą ... su priestatu ..., ..., ties žemės sklypais ... (unikalus Nr. ...) ir ... (unikalus Nr. ...);

2.4. 2012-02-23 pasirašius susitarimą su giminaičiais dėl išlikusios žemės (virš 2 arų) pasidalinimo, Savivaldybės administracijos Urbanistikos skyrius 2012-03-15 raštu Nr. 40-2-55 informavo, kad bus ruošiamas ... planas, prilyginamas detaliojo teritorijų planavimo dokumentui;

2.5. **A iki nacionalizacijos turėta žemė turi būti formuojama grąžinimui natūra taip, kad B būtų paliktas tik 600 kv. m ploto žemės sklypas**, C skirtas Kauno miesto DŽDT Vykdomojo komiteto 1970-11-25 sprendimu Nr. 589. Tačiau 2012-05-21 atvykęs UAB „D“ matininkas E aiškino, kad jam duotas užsakymas matuoti tik natūra grąžintinos žemės sklypą, reikalaudamas pasirašyti susitarimą su B dėl žemės sklypo ribų, nesprendžiant B paliekamo žemės sklypo dydžio nustatymo klausimo;

2.6. Pirmiau nurodyti veiksmai rodo Kauno miesto savivaldybės pareigūnų galimą suinteresuotumą A turėtos žemės sąskaita nepagrįstai padidinti B žemės sklypo plotą, be jokio teisinio pagrindo sudarant sąlygas įteisinti viršplotį.

3. Vadovaujantis 2010-06-10 Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu Nr. XI-897 „Dėl Augustino Normanto paskyrimo Seimo kontrolieriumi“, pareiškėjų skundus dėl savivaldybių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiklos nagrinėjo Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Augustinas Normantas, o Lietuvos Respublikos Seimo 2013-04-23 nutarimu Nr. XII-257 „Dėl Raimondo Šukio paskyrimo Seimo kontrolieriumi“ šių skundų tyrimas perduotas Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriui Raimondui Šukiui.

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimo metu nustatytos aplinkybės

4. Su skunde nurodytų aplinkybių tyrimu susijęs nekilnojamas turtas ir nuosavybės teisės į jį registruotos Nekilnojamojo turto registre:

4.1. 0,2533 ha kitos paskirties žemės sklypo (kadastro Nr. 1901/0235:192; naudojimo būdas – gyvenamosios teritorijos; užstatyta teritorija – 0,2533 ha), ..., bendraturčiai buvo F (794/2533 žemės sklypo; nuo 2007-12-19 iki 2011-07-14; kaip įregistravimo pagrindas nurodyti: 2007-10-23 apskrities viršininko įsakymas Nr. 02-01-11422 ir 2007-10-23 apskrities viršininko sprendimas Nr. 7554) ir G (794/2533 žemės sklypo; kaip įregistravimo pagrindas nurodyti 2007-10-23 apskrities viršininko įsakymas Nr. 02-01-11422 ir 2007-10-23 apskrities viršininko sprendimas Nr. 7552), o šiuo metu sklypo bendraturčiai yra: X (nuo 2008-03-13; 945/2533; kaip įregistravimo pagrindas nurodyti:), H, K, M ir N.

Žemės sklypas suformuotas, atliekant kadastrinius matavimus (kadastro duomenų nustatymo data 2006-11-06);

4.2. šalia žemės sklypo, ..., esančioje teritorijoje registruoti pastatai: gyvenamasis namas (un. Nr. ...; pažymėjimas plane – ...; statybos pabaigos metai 1984; rekonstravimo pabaigos metai 2005), ..., kurio naudotoju nuo 1985-03-27 iki 2002-07-09 buvo nurodytas C, o nuo 2005-08-19 savininkas yra B (kaip įregistravimo pagrindas nurodytas 2002-07-25 paveldėjimo teisės liudijimas Nr. 5799 ir 2005-08-17 statinio pripažinimo tinkamu naudoti aktas), gyvenamasis namas (un. Nr. ...; pažymėjimas plane – ...; statybos pabaigos metai 1967; fizinis nusidėvėjimas – 67 procentai, statusas – neįregistruotas; nuo 2008-04-24 fiksuota šio pastato savavališka statyba (kaip pagrindas nurodytas 2007-11-20 savavališkos statybos aktas Nr. 6-NSS-7), ūkinis pastatas, garažas ir kiemo statiniai (tvora, kanal. šuliniai – 3 vnt.), kurių savininkas nuo 2002-08-12 yra B (kaip įregistravimo pagrindas nurodytas 2002-07-25 paveldėjimo teisės liudijimas Nr. 5799).

Žemės sklypas, adresu ..., nesuformuotas ir Nekilnojamojo turto registre neįregistruotas.

5. Galimybė susigrąžinti laisvą (neužstatytą) žemę mieste pretendams į buvusių savininkų iki nacionalizacijos turėtą žemę natūra Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatyme (toliau – Atkūrimo įstatymas) įtvirtinta po Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo **2001-04-02** nutarimo patvirtinus Atkūrimo įstatymo 5, 12, 21 straipsnių pakeitimo ir papildymo 2002-04-02 įstatymą Nr. IX-832, įsigaliojusį 2002-04-19, bei atitinkamų Atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos nuostatų pakeitimus (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-09-19 nutarimas Nr. 1475 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-29 nutarimu Nr. 1057 patvirtintos „Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos ir sąlygų“ pakeitimo, įsigaliojusio 2002-09-26). Nuo 2002-04-19 įsigaliojusio Atkūrimo įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 1 punkte įtvirtinta, kad grąžinama natūra laisva (neužstatyta) žemė turėjoje vietoje piliečiui ar piliečiams bendrosios nuosavybės teise, taip pat piliečiui, nuosavybės teise turinčiam pastatus, jo naudojamą teritorijų planavimo dokumentuose nustatytų ribų žemės sklypą, išskyrus žemę, pagal šio įstatymo 12 straipsnį priskirtą valstybės išperkamai žemei, ir žemę, kurios susigrąžinti turėjoje vietoje pilietis nepageidauja. Pagal Atkūrimo įstatymo nuostatas laisvos (neužstatytos) žemės plotuose grąžinamų natūra turėjoje vietoje žemės sklypų formavimą ir jų planų rengimą Vyriausybės nustatyta tvarka ir

sąlygomis organizuoja ir planus tvirtina savivaldybių tarybos (pagal nuo 2003-04-10 įsigaliojusią pataisą – savivaldybės administracijos direktorius).

6. 2003-03-28 tuometės Kauno apskrities viršininko administracijos Žemės tvarkymo departamento Kauno miesto žemėtvarkos skyriaus vedėjo Petro Sabeckio rašte Nr. 300 pareiškėjai pažymėta:

„Informuojame, kad B **2003-01-23** yra parašęs prašymą dėl žemės sklypo plano parengimo, atliekant geodezinius matavimus. Sklypui, ..., skirta 600 kv. m. Šiuo metu planai nerengiami ir matavimai neatliekami.“

7. **2007-10-23** tuometės Kauno apskrities sprendimu Nr. 7553 buvo atkurtos X nuosavybės teisės į jai tenkančią dalį A turėtos žemės, natūra bendrosios nuosavybės teise su F įpėdiniais ir G įpėdiniais grąžinant 0,0460 ha žemės sklypo turėtoje vietoje, ..., 0,0172 ha dalį ir 0,2533 ha žemės sklypo, ..., 0,0945 ha dalį, pažymint, kad **nuosavybės teisės į likusią žemės valdos dalį 0,2935 ha žemės bus atkurtos vėliau.**

8. Administracinių aktų, kuriais buvo perduotas privačion nuosavybėn žemės sklypas, ..., teisėtumo klausimas buvo išnagrinėtas teismo tvarka. Byloje ginčas kilo dėl to, kad, B nuomone, atkūrus nuosavybės teises F, G, X ir jiems grąžinus atitinkamo dydžio žemės sklypą, ..., buvo pažeistos jo teisės, nes **jam priklausančių statinių dalis patenka į tretiesiems asmenims sugrąžintos žemės dalį, todėl pagal Atkūrimo įstatymo nuostatas nuosavybės teisės negalėjo būti atkuriamos į užstatytą (nelaisvą) žemės sklypą, jam turėjo būti suteikta teisė tokį sklypą įsigyti.**

8.1. B kreipėsi į Kauno apygardos administracinį teismą, prašydamas:

8.1.1. panaikinti Kauno apskrities viršininko 2007-10-23 įsakymo Nr. 02-01-11422 dalis, kuriomis atkurtos nuosavybės teisės į žemės sklypą ..., F, G, X ir šiems asmenims grąžintas 0,2533 ha žemės sklypas, ..., bendrosios dalinės nuosavybės teisėmis dėl nuosavybės teisių atkūrimo į 1 133 kv. m žemės plotą ...;

8.1.2. panaikinti Kauno apskrities viršininko 2007-10-23 sprendimo Nr. 7552 1 punktą dėl nuosavybės teisių atkūrimo mirusios G vardu ..., į 0,0794 ha dalį, 2007-10-23 sprendimo Nr. 7553 1 punktą dėl nuosavybės teisių atkūrimo X, ..., į 0,0945 ha dalį, 2007-10-23 sprendimo nr. 7554 1 punktą dėl nuosavybės teisių atkūrimo mirusio F vardu ..., į 0,0794 ha dalį (dėl nuosavybės teisių atkūrimo 1 133 kv. m žemės plote ...);

8.1.3. panaikinti Savivaldybės administracijos direktoriaus 2006-05-25 įsakymo Nr. A-1935 „Dėl žemės sklypo ... plano patvirtinimo“ dalį dėl 1 133 kv. m ploto patvirtinimo žemės sklypo ..., ribose;

8.1.4. įpareigoti Savivaldybės administraciją patvirtinti jam parduodamo namų valdos žemės sklypo dydį 1 922 kv. m ...;

8.1.5. įpareigoti Kauno apskrities viršininko administraciją priimti sprendimą parduoti jam naudojamą namų valdos 1 922 kv. m žemės sklypą ...;

8.1.6. įpareigoti Savivaldybės administraciją išduoti jam projektavimo sąlygų sąvadą ir statybos leidimą įteisinti savavališkus pastatus – gyvenamąjį namą ... su priestatu ... – jo naudojamos namų valdos 1 922 kv. m žemės sklype ...;

8.2. Kauno apygardos administracinis teismas **2010-05-10** sprendimu administracinėje byloje Nr. ... atmetė B skundą kaip nepagrįstą.

Kauno apygardos administracinio teismo 2010-05-10 sprendime administracinėje byloje Nr. ... konstatuota:

„[...]

Pareiškėjas reikalavimą dėl įpareigojimo priimti sprendimą jam parduoti 1922 kv. m [...] žemės sklypą grindžia tuo, kad **1752 kv. m ploto žemės sklypas kaip jo naudojamas yra pažymėtas techninės apskaitos byloje, o 1922 kv. m žemės sklypu jis naudojasi faktiškai pagal II „L“ atliktus išmatavimus.**

Techninės apskaitos byloje žemės sklypo eksplikacijoje pažymėta, kad [...] **išskirta – 600 kv. m, o naudojama 1752 kv. m.**

Techninės apskaitos byloje esantys duomenys patvirtina, kad **1752 kv. m žemės sklypas buvo inventorizuotas, tačiau jokių duomenų apie tai, kad jis būtų sujungtas su teisėtu pagrindu 600 kv. m suteiktu sklypu byloje nėra.** 600 kv. m ploto sklypas 1752 kv. m plote pažymėtas atskiru sklypu.

Administracinėje byloje nėra ginčo, jog statiniai [...] yra už 600 kv. m sklypo ribų. **Jokių įrodymų, patvirtinančių teisėtą viso inventorizuoto sklypo, t. y. 1752 kv. m (atmetus teisėtai suteikto 600 kv. m) bei nurodyto kaip faktiškai naudojamo 1922 kv. m žemės suteikimo pagrindą teismui nepateikta.** Pareiškėjas nurodė, jog tame sklype yra sodas, daržas, jam priklausančios kiemo statiniai (tvoros, šuliniai). 2005-05-31 užfiksuoti kadastro duomenys.

[...]

Nutarimo Nr. 260 3 punkto nuostatos asmeniui suteikia teisę pirkti ne visą naudojamą žemės sklypą, bet **tik tokio dydžio**, koks yra naudojamas pagal techninės apskaitos duomenis **teisiškai registruotiems statiniams eksploatuoti.**

Žemės reformos įstatymo 9 straipsnio 3 dalies nuostata nesuteikia teisės įsigyti didesnio dydžio žemės sklypą negu suteiktas 600 kv. m žemės sklypas vykdomojo komiteto sprendimu, nes minėtame įstatyme **reikalaujama sąlyga, jog statiniai privalo priklausyti asmeniui nuosavybės teise, yra neįvykdyta.**

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2003-12-01 nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-1145/2003 yra konstatavęs, kad pažymėti namų valdos techninės apskaitos bylose naudojami žemės sklypai neturi būti suprantami kaip faktiškai naudojami, taigi, **privalu pateikti duomenis apie tai, kad pažymėtas namų valdos techninės apskaitos byloje atitinkamo ploto žemės sklypas būtų susijęs su tokio dydžio sklypo suteikimu naudotis namų valdos išdėstymui – statiniams statyti ir jiems tinkamai eksploatuoti.** Pareiškėjas teismui tokių duomenų nepateikė. Ginčo statiniai teisiškai neregistruoti, ginčo sklype nesant teisėtų statinių, nėra pagrindo taikyti nutarimo Nr. 260 str. nuostatas dėl minėtos sklypo dalies išsipirkimo, nes jie kaip teisiniai objektai neegzistuoja, todėl žemės sklypas jų eksploatavimui negali būti formuojamas ir parduodamas.

[..]

Pareiškėjas nepateikė teismui duomenų, patvirtinančių, kad už 600 kv. m ploto sklypo ribos yra jam priklausančių teisiškai registruotų statinių, todėl teismas sprendžia, jog nepagrįstai reikalauja įpareigoti parduoti jo teigimu naudojamą žemės sklypą [...].

[...]

Iš „L“ pareiškėjo užsakymu parengta sklypų schema teismui įrodomosios vertės neturi, nes pagal 2010-01-22 techninę užduotį Nr. TG-10-05/01 minėtai įmonei buvo užsakyta pamatuoti [...] faktiškai naudojamą sklypo plotą matuojant jį pagal tvoras, užnešant gretimų sklypų ribas, jį rengiant neatlikti geodeziniai matavimai, **neatsižvelgta į 600 kv. m teisėtu pagrindu paskirtą žemės sklypą**, tai patvirtino ir šį planą rengusi liudytoja [...], todėl **pagrindo minėtu planu remtis sprendžiant ginčą nėra, nes jis neatitinka esminių nutarimo Nr. 260 3 punkte numatytų sąlygų dėl sklypų išpirkimo (faktinis žemės naudojimas nenumatytas žemės įsigijimo pagrindu, o duomenų apie pažymėtą namų valdos techninės apskaitos byloje atitinkamo ploto žemės sklypą schemeje nėra).** Pareiškėjo reikalavimas įsigyti faktiškai naudojamą žemės sklypą nenumatytas teisės aktu, todėl yra nepagrįstas, netenkintinas. Teismas sutinka su atsakovo argumentais, jog tokio ploto sklypas, kurį nustatė [...] yra nei teisėtai išskirtas pareiškėjui (sutarties ar kitu pagrindu), nei inventorizuotas kaip jo naudojamas.

[...]

Pareiškėjo argumentai, kad už visą žemės sklypą buvo mokami mokesčiai, nesudaro pagrindo pripažinti jo teisėto naudojimo (išskyrus 600 kv. m ploto teisėtu pagrindu skirtą žemės sklypą);

8.3. B apskundus teismo sprendimą apeliacine tvarka, **Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011-04-04 nutartimi administracinėje byloje Nr. ... Kauno apygardos administracinio teismo 2010-05-10 sprendimas paliktas nepakeistas.** Teismas konstatavo:

„[...]

Byloje nėra ginčo dėl to, kad tokie statiniai yra savavališka statyba. Taip pat vienareikšmiškai nustatyta, jog visa, kaip nurodė pareiškėjas, jo valdomame žemės sklype atlikta statyba jau nuo 1967 metų buvo įvardinama kaip savavališka (Namų valdos techninės apskaitos byla, b. l. ...). Kauno apskrities viršininko administracijos **Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos tarnybos 2000-10-23 reikalavimu Nr. 23-10-00 (civilinė byla Nr. ... b. l. ...)** pareiškėjas **įpareigotas savavališkai pastatytus statinius arba nugriauti, arba įteisinti iki 2000-12-30**. Bylos duomenimis, **pareiškėjas dalį reikalavimo įvykdė, t. y. dalį statinių nugriovė, o dėl likusių parašė pasižadėjimą juos nugriauti**. Kauno AVA Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros skyrius 2007-11-20 surašė Savavališkos statybos aktą, kuriuo nustatytas minėtų statinių savavališkos statybos faktas.

Teisėjų kolegijos vertinimu, tokios aplinkybės šios bylos faktinių aplinkybių kontekste, atsižvelgiant į tai, kad **byloje nenustatyta, jog pareiškėjas turi teisę į didesnę nei 600 kv. m žemės sklypą, o jo nurodyti statiniai yra savavališka statyba**, remiantis teisingumo ir protingumo principais, atsižvelgiant į ginčijamų aktų priėmimo metu galiojusias su savavališkos statybos įteisinimu susijusias teisės normas, pagrįstai sudarė pagrindą pirmosios instancijos teismo išvadai, jog **pareiškėjo reikalavimas dėl savavališkos statybos padarinių įteisinimo šiuo atveju nebegalėjo būti tenkinamas**.

Pabrėžtina, jog teisėje teisės teorijoje yra laikomasi visuotinai demokratinės visuomenės bei teisinės valstybės pripažinto principo, kad **iš neteisės negali atsirasti teisė** (*ex injuria jus non oritur*), o toks principas taikomas ir administracinių teismų praktikoje. Todėl **pareiškėjui be teisėto pagrindo užėmus didesnę, nei jam teisėtai skirtas, žemės sklypą, jis negalėjo įgyti teisės tokį didesnę sklypą įgyti ir juo labiau įteisinti neteisėtai tokioje sklypo dalyje pastatytus savavališkus statinius**.“

9. Kauno miesto apylinkės teismas 2011-10-17 sprendimu civilinėje byloje Nr. ... (toliau – Sprendimas) įpareigojo atsakovą B per 3 mėnesius nuo sprendimo įsiteisėjimo dienos nugriauti savavališkai pastatytą gyvenamąjį namą ... su priestatu ..., esantį ..., ties žemės sklypais, ..., ir ... (toliau – Namas su priestatu), o jeigu šio įpareigojimo atsakovas nustatytu terminu neįvykdys, leido ieškovui Inspekcijai nugriauti savavališkai valstybinėje žemėje pastatytą Namą su priestatu, išieškant patirtas išlaidas iš atsakovo. Sprendimas apeliacine tvarka apskųstas nebuvo, todėl įsiteisėjo 2011-11-16.

10. Savivaldybės administracijos Urbanistikos skyriaus vedėjas Nerijus Valatkevičius 2012-01-05 raštu Nr. 40-2-43 kreipėsi į Tarnybos Kauno miesto žemėtvarkos skyrių, pažymėdamas:

„Informuojame, kad papildomai išnagrinėjome Tarnybos Kauno miesto žemėtvarkos skyriaus 2011-05-09 raštu Nr. 8-SD-1502 pateiktus dokumentus dėl žemės sklypo plano (dokumentų bylos Nr. 244) ir **X 2011-12-08 prašymą parengti laisvos (neužstatytos) žemės sklypo planą iki 1940 m. buvusio savininko A turėto žemės sklypo ribose, atsižvelgiant į Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo 2011-04-04 nutartį.**

Išnagrinėjome kartografinę medžiagą Aleksoto seniūnijoje prie ... gatvės ir siunčiame Jums preliminariai laisvos, neužstatytos žemės sklypo, skirto nuosavybei grąžinti iki 1940 m. buvusiems savininkams, schemą, nuosavybei nustatyti ir tolimesniam dokumentų nagrinėjimui. Atkreiptinas dėmesys, kad **turi būti tikslinamos schemoje nurodyto 600 kv. m ploto žemės sklypo ..., skirto C, ribos.**

Prašome Jūsų patikslinti, ar šis žemės sklypas nėra parduotas, išnuomotas, bei naudojamas fizinių asmenų ar juridinių subjektų.

Šio sklypo planą turėtume galimybę parengti, jei būtų nustatytos, remiantis Kauno miesto DŽDT VK 1970-11-25 sprendimu Nr. 589, C skirtu 600 kv. m žemės sklypo, ..., ribos.“

11. Tarnybos Kauno miesto žemėtvarkos skyriaus vedėjos Neringos Pėtnyčytės 2012-02-02 rašte Nr. 8SD-(14.8.14.)-309 pareiškėjai ir kitiems pretendentams pažymėta:

„Informuojame, kad išnagrinėjus preliminariai laisvos (neužstatytos) žemės sklypo planą,

nustatyta, kad žemės sklypas prie ..., apie 0,0145 ha yra suformuotas A iki 1940 metų turėtos žemės ribose.

Susipažinimui su planu, prašome 2012-02-23 14 val. atvykti į Kauno miesto žemėtvarkos skyrių [...].“

12. **2012-02-23** Tarnybos Kauno miesto žemėtvarkos skyriuje buvo gautas pareiškėjos ir kitų pretendentų prašymas (reg. Nr. 8FP-428), kuriame nurodyta:

„Susipažinę su laisvos neužstatytos žemės planu prie ..., pageidaujame šį žemės sklypą susigražinti lygiomis dalimis.“

13. Pareiškėja **2012-02-27** raštu kreipėsi į Savivaldybės administracijos direktorių ir Tarnybos Kauno miesto žemėtvarkos skyrių, pažymėdama:

„Kadangi ruošiamo nuosavybės teisių atkūrimui į laisvą (neužstatytą) žemę, A turėtos žemės ribose, prie jau atkurtos nuosavybės ..., **Jūsų nurodytas preliminarus žemės sklypo plotas yra ne 0,0145 ha, bet mūsų skaičiavimo duomenimis gerokai viršijantis 0,0200 ha,**

Prašau, atliekant geodezinius žemės sklypų matavimus, atsižvelgti į mūsų siūlomą variantą, **paliekant B 600 kv. m žemės sklypą (nei vienu kvadratinio metru daugiau).**

Tam pagrindas:

1. Kauno miesto DŽDT Vykdomojo komiteto 1970-11-25 sprendimas Nr. 589, suteikiant C 600 kv. m žemės sklypą;
2. Kauno apygardos administracinio teismo 2010-05-10 sprendimas;
3. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011-04-04 nutartis
4. Kauno miesto apylinkės teismo 2011-10-17 sprendimas;
5. Piktavališkas B elgesys, tiek C, statant garažą ir ūkinį pastatą, išlendančius už jam skirto sklypo ribos, tiek B skirto žemės sklypo plėtimas į visas puses ir savavališkas naudojimas mums grąžintina žeme.

Kartu **numatyti galimybę naujai atkuriamo žemės sklypo prijungimui prie jau atkurto žemės sklypo, ..., suteikiant tą patį ... adresą.**

Atlikus matavimo darbus ir paaiškėjus grąžinamo žemės sklypo plotui **prašau paruošti oficialų dokumentą** apie man priklausiusios atkurti mano tėvo A žemės sklypo dalies, tačiau iki šiol negrąžinto sklypo dydį ir įvertinimą, tikslu ekvivalentiškai persikelti į kitą vietovę (t. s. ir vidutine rinkos kaina).“

14. 2012-02-16 pasibaigus Kauno miesto apylinkės teismo 2011-10-17 sprendimu nustatyto įpareigojimo įvykdymui skirtam 3 mėnesių terminui, 2012-02-28 Inspekcijos Kauno teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros skyriaus (toliau – Skyrius) Statybos valstybinės priežiūros poskyrio vyriausioji specialistė Sabina Blažienė (toliau – Specialistė) atliko teismo įpareigojimo įvykdymo patikrinimą (**2012-02-28** teismo įpareigojimo statytojui nugriauti savavališkai ar pagal neteisėtai išduotus statybą leidžiančius dokumentus statomą (pastatytą) statinį (statinio dalį) įvykdymo patikrinimo aktas Nr. 4D-465-(15.48)), ir **nustatė, kad statytojas B Sprendimo neįvykdė: griovimo darbai pradėti, tačiau Namas su priestatu nenugriauti.**

Inspekcijos Kauno skyrius **2012-03-02** raštu **Nr. (15.24)-2D-3358 kreipėsi** į Kauno miesto apylinkės teismą, prašydama išduoti Inspekcijai vykdomąjį raštą.

2012-03-12 Kauno miesto apylinkės teismas raštu Nr. ... Inspekcijos teritorijų planavimo ir statybos priežiūros skyriui išdavė vykdomąjį raštą.

15. Tarnybos Kauno miesto skyriaus vedėjos pareigas laikinai einanti Dovilė Tamulevičienė **2012-04-17** raštu Nr. 8SD-(14.8.7.)-2553 kreipėsi į Savivaldybės administracijos direktorių, pažymėdama:

„Išnagrinėjus pateiktą preliminariai laisvos (neužstatytos) žemės sklypo prie ..., planą, nustatyta, kad sklypas (apie 0,0145 ha) yra A iki 1940 metų turėtos žemės ribose.

Prašymus atkurti nuosavybės teises pateikė: X [...], F [...] ir G [...].

Vadovaujantis Atkūrimo įstatymu ir Tvarkos 106¹ punktu, **prašome:**

Suprojektuoti žemės sklypą;

Organizuoti žemės sklypo kadastrinius matavimus;

Patvirtinti žemės sklypo planą, kuriame turi būti nurodyti kadastro duomenys: pagrindinė žemės sklypo naudojimo paskirtis, naudojimo būdas, specialiosios žemės naudojimo sąlygos, suprojektuoti siūlomi servitutai.“

16. Savivaldybės administracijos Detaliojo planavimo organizavimo skyriaus vedėjas Jonas Bulota **2012-04-25** raštu kreipėsi į UAB „D“, nurodydamas:

„Vadovaujantis Atkūrimo įstatymu ir Tvarkos 106 1 punktu, ir 2010-02-02 Paslaugų teikimo sutartimi Nr. 201-2-44, **pateikiame užsakymą rengti suplanuoto preliminariai laisvos (neužstatytos) valstybinės žemės sklypo**, esančio prie ..., numatyto skirti pretendents, **kadastrinius matavimus**.

Paslaugas suteikti per sutartyje numatytą laikotarpį.“

17. UAB „D“ pranešimas, kad **2012-05-21** bus matuojamos ir ženklinamos žemės sklypo ribos

18. Prieš perduodant vykdomąjį raštą vykdyti antstoliui Inspekcijos **specialistei 2012-06-13 atlikus pakartotinį teismo įpareigojimo įvykdymo patikrinimą, nustatyta, kad Namas su priestatu nugriauti ir Sprendimas yra įvykdytas.**

2012-06-13 Inspekcijos Kauno teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros skyriaus Teismo įpareigojimo statytojui nugriauti savavališkai ar pagal neteisėtai išduotus statybą leidžiančius dokumentus statomą (pastatytą) statinį (statinio dalį) įvykdymo patikrinimo akte Nr. 4D-1333-(15.48) pažymėta, kad patikrinta, ar B įvykdė Kauno miesto apylinkės teismo 2011-10-17 sprendimą civilinėje byloje Nr. Konstatuota, kad **gyvenamasis namas nugriautas, statybvietė sutvarkyta.**

19. Tarnybos Kauno miesto skyriaus **2012-06-21** raštu Nr. 8SD-(14.8.94)-3351 pareiškėja buvo informuota apie natūrinės žemės formavimo procedūras, pažymint, kad „..., **gyvenamojo namo savininkas prašymo pirkti jam Kauno miesto DŽDT VK 1970-11-25 sprendimu Nr. 589 skirtu 0,0600 ha žemės sklypo Kauno miesto skyriui nėra pateikęs.**“

20. Savivaldybės administracijos Urbanistikos ir architektūros skyriaus vedėjo pavaduotojas, pavaduojantis skyriaus vedėją Rytis Petras Strimaitis **2012-08-16** raštu Nr. 70-2-900 kreipėsi į UAB „D“, prašydamas informuoti, kokias procedūras, susijusias su minėto žemės sklypo formavimu esate atlikę ir kada jas planuojate baigti.“

21. **2012-11-23** Savivaldybės administracijoje buvo gautas UAB „D“ generalinio direktoriaus P 2012-11-19 raštas Nr. GKG-1281-20121119-1 (reg. Nr. 70-1-1289), kuriame nurodyta:

„Vadovaujantis 2010-02-02 paslaugų teikimo sutartimi Nr. 201-2-44, su Savivaldybės administracija, dėl žemės sklypo kadastrinių matavimų ir 2012-04-25 užsakymu Nr. 65-2-210 UAB „D“ atlieka žemės sklypo, esančio prie ..., kadastrinius matavimus ir rengia žemės sklypo kadastro duomenų bylas.

Informuojame, kad **2012-05-05** registruotais laiškais išsiųsti kvietimai į žemės sklypo, esančio ..., ribų nužymėjimą vietovėje, kuris **vyko 2012-05-21**. Į žemės sklypo ženklimą atvyko F įpėdiniai N ir M, G įpėdinis K, pretendentė į žemės sklypą X ir gretimo žemės sklypo savininkas B“. Žemės sklypo paženklavimo metu dalyvavę asmenys buvo supažindinti su Savivaldybės Urbanistikos skyriaus specialistės J. Batūraitės suprojektuota žemės sklypo schema, tačiau pretendentų prašymu buvo pakoreguota žemės sklypo riba tarp taškų Nr. [...]. Žemės sklypo paženklavimo–parodymo akte pasirašė F įpėdiniai N ir M, G įpėdinis K ir B, **X įrašė pastabą, kad pageidauja sužinoti gretimo žemės sklypo, ..., plotą.**

2012-05-22 parengtas žemės sklypo ribų planas pateiktas Savivaldybės administracijos Aplinkos apsaugos skyriui derinimams.

2012-06-08 žemės sklypo ribų planas pateiktas VĮ „Registru centras“ pirminei patikrai.

2012-06-13 VĮ „Registru centras“ suderino žemės sklypo ribas.

2012-07-09 iškviesti žemės sklypo savininkai (naudotojai) F įpėdiniai N ir M, G įpėdinis K ir X. Žemės sklypo savininkai supažindinti su paženklintomis žemės sklypo ribomis, aprašytomis 2012-05-21 žemės sklypo paženklavimo–parodymo akte, ir nustatytu plotu. F įpėdiniai N ir M, G įpėdinis K pasirašė žemės sklypo ribų planą, o X **nesutiko su paženklintomis žemės sklypo ribomis ir žemės sklypo planą pasirašyti atsisakė.**

2012-07-17 žemės sklypo, esančio prie ..., planas pateiktas Savivaldybės administracijos Urbanistikos ir architektūros skyriui, suderinimui, tačiau 2012-07-24 gautas raštas Nr. 70-2-708, kad žemės sklypo ribų planas nebus derinamas.

Savivaldybės Urbanistikos skyriaus specialistės parengta preliminariai laisvos (neužstatytos) žemės sklypo, esančio prie ..., schema F įpėdinių N ir M, G įpėdinio K ir X, **netenkina.**

Atsižvelgiant į aukščiau minėtas aplinkybes UAB „D“ **negali tęsti žemės sklypo, esančio prie ..., kadastrinių matavimų derinimo procedūrų. Prašome priimti sprendimą dėl tolimesnių darbų vykdymo.**

22. Tarnybos Geodezijos ir kartografijos departamento Nekilnojamojo turto kadastro vedėjo, atliekančio direktoriaus pavaduotojo funkcijas Tomo Laduko **2012-08-20** rašte Nr. 1SS-(7.5)-1511 pareiškėjai pažymėta:

„Tarnyba gavo Jūsų skundą, kuriuo prašote: įvertinti buvusio savininko A iki nacionalizacijos valdytos žemės sklypo dalies vertę arba atkurti nuosavybės teises natūra; jeigu negali būti parengta išvada su realia žemės kaina „sumokėti už atimtą po 1991 m. žemę rinkos kainą ir sumokėti moralinę skriaudą“; įvertinti Tarnybos Kauno miesto žemėtvarkos skyriaus (toliau – Kauno miesto skyrius) (pavadinimas pakeistas 2012-04-02) veiksmus rengiant 2012-03-06 raštą Nr. 8SD-(14.8.94)1738, 2012-04-17 raštą Nr. 8SD-(14.8.94)-2556 ir 2012-05-28 raštą Nr. 8SD-(14.8.94)-3055 ir paaiškinti **kokiu būdu asmuo gali pateikti prašymą atkurti jam nuosavybės teises kitais įstatyme numatytais būdais (už valstybės išperkamą žemę); kai jis nežino valstybės išperkamos žemės dydžio.** Prašyme Jūs prašote prijungti jį prie anksčiau pateikto skundo ir nurodote, kad UAB „D“ **matininkai netinkamai atlieka matavimus ir reikalauja pasirašyti susitarimą su B, nenurodant B paliekamo žemės sklypo dydžio.**

Išnagrinėjome Kauno miesto skyriaus Jums pateiktus 2012-03-06 raštą Nr. 8SD-(14.8.94)-1738, 2012-04-17 raštą Nr. 8SD-(14.8.94)-2556 ir 2012-05-28 raštą Nr. 8SD-(14.8.94)-3055. Pažymėtina, kad **Kauno miesto skyrius teikdamas Jums 2012-03-06 raštą Nr. 8SD-(14.8.94)-1738 ir 2012-04-17 raštą Nr. 8SD-(14.8.94)-2556 netinkamai nurodė, kad Jums bus rengiama išvada, po to kai nurodysite konkretų rajoną ir seniūniją.**

Atkreipiame Jūsų dėmesį, kad Atkūrimo įstatymo 10 straipsnyje yra įtvirtinta nuostata, kad nuosavybės teisės į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkuriamos Lietuvos Respublikos piliečiams, jiems pateikus prašymą dėl nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo, pilietybę patvirtinantį dokumentą, nuosavybės teises bei giminystės ryšį su savininku patvirtinančius dokumentus. Piliečiams nuosavybės teisės į išlikusį nekilnojamąjį turtą gali būti atkuriamos grąžinant žemę, mišką, vandens telkinį natūra, o už žemę, mišką ir vandens telkinius, pagal minėto įstatymo 12 ir 13 straipsnių nuostatas priskirtus valstybės išperkamai žemei, miškui ar vandens telkiniui, taip pat už žemę, mišką ar vandens telkinius, kurių susigrąžinti turėtoje vietoje piliečiai nepageidauja, valstybė jiems atlygina pagal šio įstatymo 16 straipsnį, (t. y. perduodant neatlygintinai nuosavybėn lygiavertį žemės, miško ar vandens telkinio plotą, išmokant kompensaciją pinigais ir kt.). Piliečių valia dėl būdo, kuriuo atkuriamos nuosavybės teisės į nekilnojamąjį turtą, yra išreiškiama prašymuose dėl nuosavybės teisių atkūrimo.

Tais atvejais, kai piliečio prašymu perduodamas neatlygintinai nuosavybėn lygiavertis turėtajam žemės, miško sklypas, ar vandens telkinys, yra rengiama išvada dėl žemės, miško,

vandens telkinio perdavimo nuosavybėn neatlygintinai (toliau – Išvada). Išvados forma patvirtinta Atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-29 nutarimu Nr. 1057 (toliau – Tvarka), 2 priede. Nuosavybės teisių atkūrimo procese Išvada yra tarpinis dokumentas, kuriame nurodoma informacija, kiek ir kokios vertės buvusio savininko turėtos žemės, miško ar vandens telkinio yra priskirta valstybės išperkamai ar grąžintinai žemei, kurioje vietovėje pretendentas pageidauja gauti už šią žemę, mišką ar vandens telkinį neatlygintinai nuosavybėn lygiavertį žemės sklypą.

Pažymėtina, kad Kauno miesto skyrius teikdamas Jums 2012-05-28 raštą Nr. 8SD-(14.8.94)-3055 teisingai nurodė, kad Atkūrimo įstatymo 10, 16 ir 21 straipsnių pakeitimo įstatymas (aktuali redakcija galioja nuo 2012-02-01) numato atlyginimo už valstybės išperkamą žemę iki 1995-06-01 nustatyta tvarka priskirtą miestą teritorijoms, būdą – pinigais. Pakeitimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad tuo atveju, kai Atkūrimo įstatymo nustatytais terminais piliečiai nepareiškę valios dėl būdo, kuriuo atlyginama už valstybės išperkamą turtą arba nepareiškę valios dėl atlyginimo būdo pakeitimo, kai prašyme nurodytuoju būdu nėra galimybių atkurti nuosavybės teisių nuosavybės teises šiems piliečiams atkuriamos atlyginant pinigais.

Kadangi Jūs Kauno apskrities viršininko administracijai 2002-12-16 pateiktame prašyme pareiškėte valią, kad pageidaujate, jog nuosavybės teisės į A iki nacionalizacijos valdytą žemę, būtų atkurtos grąžinant žemės sklypą **natūra, Jums Išvada negali būti rengiama, o nuosavybės teisės turi būti atkuriamos vadovaujantis Pakeitimo įstatymo 3 straipsniu, kuriuo pakeistas Atkūrimo įstatymo 21 straipsnis, t. y. atlyginant pinigais.**

Skunde nurodėte, kad Kauno miesto skyrius Jums adresuotame 2012-03-06 rašte Nr. 8SD-(14.8.94.)-1738 **neteisingai apskaičiavo žemės vertę**, t. y. skaičiuodamas A iki 1940 m. [...], nuosavybės teise turėtos 1,62 ha žemės sklypo vertę, nustatę, kad 1 ha nominali žemės vertė – [...] Lt, 0,2435 ha nominali žemės vertė – [...] Lt (išvada), indeksuota vertė – [...] Lt (piniginė kompensacija). Be to, klausiate dėl valstybės išperkamos žemės vertės apskaičiavimo ir prašote apskaičiuoti žemės dalies „realią vertę“.

[...]

Nuosavybės teisės liko neatkurtos 0,2435 ha žemės.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-02-24 nutarimu Nr. 205 „Dėl žemės įvertinimo tvarkos“, A iki nacionalizacijos turėtos žemės 1 ha įvertintas [...] Lt, **Likusios 0,2435 ha žemės, į kurią Jums neatkurtos nuosavybės teisės nominali vertė [...] Lt, indeksuota vertė [...] Lt.** Atkūrimo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje konstatuota, kad nuosavybės teisės į žemę, iki 1995-06-01 buvusių miestams nustatyta tvarka priskirtose teritorijose, atkuriamos grąžinant natūra laisvą (neužstatytą) žemę turėtoje vietoje piliečiui ar piliečiams bendrosios nuosavybės teise, taip pat piliečiui, nuosavybės teise turinčiam pastatus, jo naudojamą teritorijų planavimo dokumentuose nustatytų ribų žemės sklypą, išskyrus žemę, pagal šio įstatymo 12 straipsnį priskirtą valstybės išperkamai žemei. Už valstybės išperkamą žemę atlyginama šio įstatymo 16 straipsnyje nustatyta tvarka.

Atkūrimo įstatymo 16 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad, **atlyginant už miesto teritorijoje esančią žemę, laikomasi nuostatos, kad po neteisėto žemės nacionalizavimo miestams priskirta žemė vertinama priemiestinėse teritorijose esančios žemės ūkio paskirties žemės vidutine rinkos kaina, o kitai miestų teritorijose esančiai žemei taikoma tam miestui Vyriausybės nustatyta vidutinė atlyginimo kaina.**

Valstybės išperkamos žemės, miško, vandens telkinio vertė apskaičiuojama vadovaujantis Valstybės išperkamos žemės, miško ir vandens telkinių vertės bei lygiavertiškumo nustatymo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-02-24 nutarimu Nr. 205 „Dėl žemės įvertinimo tvarkos“. Minėto nutarimo 4.4 punkte nurodyta, kad pagal šiuo nutarimu patvirtintą Valstybės išperkamos žemės, miško ir vandens telkinių vertės bei lygiavertiškumo nustatymo metodiką **žemės vertę apskaičiuoja Tarnybos teritoriniai padaliniai.**

Pažymėtina ir tai, kad tiek pirmoji Valstybės išperkamos žemės kainos nustatymo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991-11-18 nutarimu Nr. 473, tiek vėlesnė Valstybės išperkamos žemės nominalios kainos nustatymo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos

Vyriausybės 1993-12-06 nutarimu Nr. 909, ir šiuo metu galiojanti Valstybės išperkamos žemės, miško ir vandens telkinių vertės bei lygiavertiškumo nustatymo metodika iš esmės nesiskiria, t. y. minėtose **metodikose valstybės išperkamos žemės vertės nustatymo principai numatyti tie patys. Taigi nuo Atkūrimo proceso pradžios iki šiol išliko tos pačios nuostatos dėl valstybės išperkamos žemės vertės nustatymo.**

Tarnyba, patikrinusi Kauno miesto skyriaus pateiktus dokumentus, nustatė, kad valstybės išperkamai žemei priskirtos 0,2435 ha žemės vertė ([...] Lt) apskaičiuota teisingai, vadovaujantis valstybės išperkamos žemės, miško ir vandens telkinių vertės bei lygiavertiškumo nustatymo metodika.

Jūsų skunde aprašoma žemės „reali vertė“ yra siejama su žemės sklypų vidutine rinkos verte, kuri yra nustatoma masinio žemės vertinimo metu, per nustatytą laikotarpį įvertinama didelis skaičius žemės sklypų, taikant vieną metodiką ir darbų technologijas. Masinio vertinimo metu parengiama bendra ataskaita apie panašias savybes turinčių vertinamų objektų grupę.

Pagal Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 2 straipsnio 10 punktą – masinis turto vertinimas – vienerių metų turto (rūšiniams požymiais apibūdintų daiktų) vienu metu vertinimas, atsižvelgiant į šio turto būklę tam tikrą dieną pagal atitinkamą turto vertinimo metodą, kurio taikymo procedūros ir tvarka nustatytos Turto ir verslo vertinimo metodikoje, ir šį vertinimą reglamentuojančius teisės aktus.

Skirtingai nei Turto ir verslo vertinimo metodikoje, Valstybės išperkamos žemės, miško ir vandens telkinių vertės bei lygiavertiškumo nustatymo metodika taikoma apskaičiuojant žemės, miško ir vandens telkinių, priskirtų pagal Atkūrimo įstatymą valstybės išperkamiems žemei, miškui, vandens telkiniams, vertę (išskyrus atvejus, kai atlyginant už valstybės išperkamą žemę, mišką vandens telkinį perduodami nuosavybėn lygiaverčiai žemės, miško sklypai, vandens telkiniai kitoje vietoje). Šios metodikos 4.4 punkte nurodyta, kad **valstybės išperkamos (pinigais) žemės, miško sklypo vertė apskaičiuojama padauginus sklypo plotą iš nurodytos žemės vertės.**

Atsižvelgiant į tai, kad žemės sklypo vertė, apskaičiuota pagal Valstybės išperkamos žemės, miško ir vandens telkinių vertės bei lygiavertiškumo nustatymo metodiką ir žemės sklypo vertė, apskaičiuota pagal Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymą, naudojama skirtingiems tikslams, **Jūsų pretenzija, kad apskaičiuotos kompensacijos suma turi atitikti Mokesčių deklaracijoje apskaičiuotą žemės sklypo rinkos vertę, nepagrįsta.**

Nagrinėjant Jūsų prašyme nurodytą informaciją dėl formuojamo 0,0145 ha žemės sklypo, pagal Kauno miesto skyriaus pateiktus dokumentus nustatyta, kad Kauno miesto skyrius 2011-05-09 raštu Nr. 8SD-1502, atsižvelgdamas į Jūsų 2012-04-18 prašymą, kreipėsi į Savivaldybės administracijos Urbanistikos skyrių, prašydamas išnagrinėti ir pagal galimybes parengti laisvos (neužstatytos) žemės sklypo planą A iki 1940 m. turėtos žemės ribose. **Urbanistikos skyrius 2011-06-02 raštu Nr. 40-2-1048 informavo Kauno miesto skyrių, kad žemės sklypo planą turėtų galimybę parengti, jei būtų nustatytos C skirto 600 kv. m žemės sklypo, esančio ..., ribos. Jus Kauno miesto skyrius apie tai informavo 2011-06-16 raštu Nr. 8SD-1966.**

Kauno miesto skyrius 2012-01-05 raštu Nr. 8SD-(14.8.7.)-48, atsižvelgdamas į Jūsų 2011-12-06 prašymą, pakartotinai kreipėsi į Urbanistikos skyrių dėl laisvos (neužstatytos) žemės sklypo plano parengimo A iki 1940 m. turėtos žemės ribose. **Urbanistikos skyrius 2012-01-05 raštu Nr. 40-2-43 pateikė preliminariai laisvos (neužstatytos) žemės sklypo planą prie ...** Kauno miesto skyrius išnagrinėjęs preliminariai laisvos (neužstatytos) žemės sklypo planą, nustatė, kad žemės sklypo, ..., dalis (apie 0,0145 ha) yra suformuota A iki 1940 m. turėtos žemės ribose. Pretendentai į A turėtą žemę Kauno miesto skyriaus 2012-02-02 raštu Nr. 8SD-(14.8.14.)-309 pakviesti susipažinti su pateiktu laisvos (neužstatytos) žemės sklypo planu.

Prašyme nurodote, kad Kauno miesto skyrius galimai nuslėpė B prašymą apie kurio pateikimą nurodė 2003-03-28 rašte Nr. 300, tačiau Kauno miesto skyrius patvirtino, kad B nėra šiuo metu pateikęs prašymo pirkti valstybinę žemę.

Kauno miesto skyrius 2012-04-17 raštu Nr. 8SD-(14.8.7.)-2553 kreipėsi į Savivaldybės administracijos direktorių su prašymu suprojektuoti gražintiną natūra žemės sklypą, organizuoti žemės sklypo kadastrinius matavimus, patvirtinti žemės sklypo planą, kuriame turi būti nurodyti

kadastru duomenys (pagrindinė žemės sklypo naudojimo paskirtis, naudojimo būdas, specialiosios žemės naudojimo sąlygos, suprojektuoti siūlomi servitutai). Kauno miesto skyriui šio žemės sklypo matavimai nėra pateikti. Kauno miesto skyrius 2012-08-08 raštu Nr. 8SD-(14.8.7.)-3832 kreipėsi į Urbanistikos ir architektūros skyrių, prašydamas informacijos apie plano rengimo eigą.

Pažymėtina, kad **po to, kai bus suprojektuotas žemės sklypas A iki 1940 m. turėtos žemės ribose ..., ir bus tiksliai žinomas galimas grąžinti natūra žemės sklypo plotas, iš likusios 0,2435 ha žemės, į kurią Jums neatkurtos nuosavybės teisės, atėmus grąžintino natūra žemės sklypo plotą, bus paskaičiuota likusios valstybės išperkamos žemės vertė. [...]**

23. Savivaldybės administracijos Urbanistikos ir architektūros skyriaus vedėjas N. Valatkevičius 2012-11-30 raštu Nr. 70-2-2066 kreipėsi į Tarnybos Kauno miesto skyrių, pažymėdamas:

„[...]

UAB „D“ 2012-11-19 raštu Nr. GKG-1281-20121119-1 informavo, kad **F įpėdinė X nesutiko su paženklintomis žemės sklypo ribomis ir žemės sklypo plane pasirašyti atsisakė.**

Prašome pareikšti savo nuomonę dėl minėto žemės sklypo formavimo procedūrų nutraukimo.“

24. Tarnybos Kauno miesto skyriaus 2012-12-13 rašte Nr. 8SD-(14.8.7.)-5522 Savivaldybės administracijos Urbanistikos ir architektūros skyriui pažymėta:

„Vadovaujantis Atkūrimo įstatymu, Tvarkos 106¹ punktu ir Tarnybos direktoriaus 2012-11-06 įsakymu Nr. 1P-(1.3.)-368 patvirtintu rekomendacijų įgyvendinimo planu, prašome išnagrinėti ir parengti laisvos (neužstatytos) žemės sklypo planą A iki 1940 metų turėtos žemės ribose, kuri pagal Įstatymo 12 straipsnį 3 punktą nepriskirta valstybės išperkamai žemei.“

25. Tarnybos Kauno miesto skyriuje 2013-03-14 vykusio Kauno miesto teritorijoje esančios laisvos neužstatytos bei rezervuotos miesto reikmėms žemės inventorizacijos klausimams spręsti komisijos posėdžio protokole Nr. 8PRT-(14.8.6.)-7 pažymėta:

„[...]

3. SVARSTYTA. Dėl kadastrinių matavimų procedūrų nutraukimo ([...] X [...]).

Skyriaus vedėja D. Tamulevičienė informavo, kad Savivaldybės administracijos Urbanistikos ir architektūros skyrius kreipėsi į Skyrių dėl kadastrinių matavimų procedūrų nutraukimo [...], X, [...].

NUTARTA. [...]

Siūlyti Savivaldybės administracijai žemės sklypo prie ..., skirto grąžinti natūra turėtoje vietoje X bei kitiems pretendams, kadastrinių matavimų procedūras tęsti, kai Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo nustatyta tvarka bus parengtas ir patvirtintas žemės sklypo planas prilygintas detaliojo teritorijų planavimo dokumentui prie statinių, esančių“

26. Savivaldybės administracijoje 2013-04-10 buvo gautas pareiškėjos kreipimasis (reg. Nr. R13-N488), adresuotas Savivaldybės administracijos direktoriui ir Tarnybos Kauno miesto skyriui, kuriuo prašyta paspartinti žemės grąžinimo natūra klausimo sprendimą.

27. Seimo kontrolierius paprašė Tarnybos paaiškinti, ar Kauno miesto žemėtvarkos skyrius į Savivaldybę dėl laisvos neužstatytos galimos grąžinti A turėtos žemės nustatymo ir žemės sklypo grąžinimui natūra suformavimo kreipėsi, neįvykdžius Kauno miesto apylinkės teismo 2011-10-17 sprendimo civilinėje byloje Nr. ...; kokia yra Nacionalinės žemės tarnybos pozicija dėl galimybės spręsti nuosavybės teisių atkūrimo klausimus, neišsprendus savavališkais pripažintų statybų padarinių pašalinimo klausimo.

Atsakyta:

„Kauno miesto apylinkės teismo 2011-10-17 sprendimas yra įsiteisėjęs, tačiau, kaip informavo [Tarnybos] Kauno miesto skyrius informacijos apie minėto teismo sprendimo vykdymą neturi. Pažymėtina, kad **civilinėje byloje Nr. ...** ieškovas buvo VTPSI, atsakovai; B, tretieji asmenys: X, K, M, N bei valstybės institucija išvadai duoti Savivaldybė dėl savavališkai pastatyto gyvenamojo namo su priestatu nugriovimo, tačiau **minėtoje byloje NŽT proceso dalyve nebuvo.**“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

28. Pagal 1997-07-01 **Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo** Nr. VIII-359 (2002-10-29 įstatymo Nr. IX-1157 redakcija su pakeitimais) nuostatas:

5 straipsnio 2 dalies 1 punktas:

„2. Nuosavybės teisės į žemę, iki 1995-06-01 buvusią miestams nustatyta tvarka priskirtose teritorijose, atkuriamos:

1) grąžinant natūra laisvą (neužstatytą) žemę turėtoje vietoje piliečiui ar piliečiams bendrosios nuosavybės teise, taip pat piliečiui, nuosavybės teise turinčiam pastatus, jo naudojamą teritoriją planavimo dokumentuose nustatytų ribų žemės sklypą, išskyrus žemę, pagal šio įstatymo 12 straipsnį priskirtą valstybės išperkamai žemei, ir žemę, kurios susigrąžinti turėtoje vietoje pilietis nepageidauja. Grąžinamos natūra laisvos (neužstatytos) žemės plotas sumažinamas iki 1 ha ploto žemės sklypo dydžio, jeigu jame yra suprojektuoti žemės sklypai, perduodami neatlygintinai piliečiams individualiai statybai pagal šio straipsnio 2 dalies 3 punktą ir jų negalima suprojektuoti kitose miesto teritorijose dėl laisvos (neužstatytos) žemės šiame mieste trūkumo. **Laisvos (neužstatytos) žemės plotuose grąžinamų natūra turėtoje vietoje žemės sklypų formavimą ir jų planų rengimą Vyriausybės nustatyta tvarka ir sąlygomis organizuoja ir planus tvirtina savivaldybės administracijos direktorius.**“

18 straipsnio 1 dalis:

„1. Šio įstatymo 17 straipsnyje nurodytos institucijos turi išnagrinėti piliečių prašymus ir priimti sprendimus dėl nuosavybės teisių atkūrimo per 6 mėnesius nuo dokumentų, patvirtinančių nuosavybės teises ir giminystės ryšį, pateikimo bei kitų šiame įstatyme nurodytų dokumentų parengimo dienos.“

29. Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-09-29 nutarimu Nr. 1057 patvirtintos **Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos** (1999-11-11 nutarimo Nr. 1274 redakcija su pakeitimais) nuostatas:

„106. [...] Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos vadovas arba jo įgaliotas žemėtvarkos skyriaus vedėjas sprendimą atkurti nuosavybės teises į žemę, iki 1995-06-01 buvusią miestams nustatytą tvarka priskirtose teritorijose, natūra grąžinant laisvą (neužstatytą) žemę turėtoje vietoje priima pagal savivaldybės administracijos direktoriaus patvirtintus žemės sklypų planus.

Piliečių prašymus atkurti nuosavybės teises į miestuose esančius žemę, mišką ir vandens telkinius nagrinėja žemėtvarkos skyriai, vadovaudamiesi:

šios tvarkos 12 punkte nurodytais dokumentais;

nekilnojamojo daikto (žemės sklypo) kadastro duomenų byla, kai piliečiai prašo grąžinti šį žemės sklypą natūra turėtoje vietoje arba perduoti nuosavybėn neatlygintinai;

savivaldybės administracijos direktoriaus pateiktais individualiai statybai ir kitai paskirčiai suprojektuotų privatizuotinių žemės sklypų miestuose detaliesiais planais ar žemės sklypo planais, prilyginamais detaliojo teritorijų planavimo dokumentams;

savivaldybės administracijos direktoriaus patvirtintais žemės sklypų planais, kai piliečiams grąžinama natūra laisva (neužstatyta) žemė, iki 1995-06-01 buvusi miestams nustatytą tvarka priskirtose teritorijose.“

„106¹. Atkuriant nuosavybės teises į žemę, iki 1995-06-01 buvusią miestams nustatytą tvarka priskirtose teritorijose, natūra grąžinant laisvą (neužstatytą) žemę turėtoje vietoje privaloma vadovautis toliau nurodyta tvarka.

Savivaldybės administracijos direktorius per mėnesį nuo žemėtvarkos skyriaus prašymo suteikti informaciją apie laisvą (neužstatytą) žemę pateikimo pagal nustatytą tvarka patvirtintus miestų teritorijų dalių, žemės sklypų grupių, žemės sklypų detaliuosius planus pateikia žemėtvarkos skyriui informaciją kartografinėje medžiagoje apie laisvą (neužstatytą) žemę, kuri pagal šio įstatymo 12 straipsnio 1 dalies 3 punktą nepriskirta valstybės išperkamai žemei, o tuo atveju, kai miestų teritorijų dalių, žemės sklypų grupių, žemės sklypų detalieji planai nepatvirtinti arba jų nėra, – apie detaliai nesuplanuotas miesto teritorijas.

Žemėtvarkos skyrius, gavęs informaciją apie laisvą (neužstatytą) žemę, per mėnesį šioje kartografinėje medžiagoje pažymi savininko turėto žemės sklypo ribas, remdamasis turima (išlikusia) arba kartografuota planine medžiaga. Turėto žemės sklypo ribos kartografuojamos pagal Metodinius nurodymus dėl žemės valdymo nuosavybės teisėmis faktą įrodančių papildomų dokumentų nagrinėjimo tvarkos, patvirtintus Žemės ir miškų ūkio ministerijos 1997-10-31 įsakymu Nr. 634. Žemės sklypas nekartografuojamas toje miesto teritorijos dalyje, kurioje buvo rėžių sistema. Čia nustatoma kaimo riba, plotas ir buvusių savininkų skaičius.

[...] Žemėtvarkos skyrius, miesto detaliai nesuplanuotų arba jau suprojektuotų pagal miestų teritorijų dalių, žemės sklypų grupių, žemės sklypų detaliuosius planus teritorijų kartografinėje medžiagoje pažymėjęs turėto žemės sklypo ribas, per 20 darbo dienų raštu pateikia ją savivaldybės administracijos direktoriui, išskyrus kartografinę medžiagą tos miesto teritorijos, kurioje buvo likusi rėžių sistema, o ten, kur likusi rėžių sistema, – kartografuoto kaimo ribas, plotą, ir prašo savivaldybės administracijos direktoriaus:

suprojektuoti žemės sklypą;

organizuoti žemės sklypo kadastrinius matavimus pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-04-15 nutarimu Nr. 534;

patvirtinti nekilnojamojo daikto (žemės sklypo) kadastro duomenų byloje esantį žemės sklypo planą, kuriame turi būti nurodyti šie kadastro duomenys: pagrindinė žemės naudojimo paskirtis, naudojimo būdas, specialiosios žemės naudojimo sąlygos, nustatytos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-05-12 nutarime Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“, taip pat suprojektuoti siūlomi servitutai (jeigu jų reikia). Žemės sklypo naudojimo būdas nustatomas pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotos institucijos patvirtintą sąrašą.

Savivaldybės administracijos direktorius, gavęs iš žemėtvarkos skyriaus kartografinę medžiagą, kurioje pažymėtos savininko turėto žemės sklypo ribos miesto detaliai nesuplanuotose teritorijose, įsakymu paskiria savivaldybės administracijos valstybės tarnautojus, atsakingus už natūra grąžinamos laisvos (neužstatytos) žemės sklypo ribų projektavimą. Šios ribos projektuojamos žemėtvarkos skyriaus pateiktoje kartografinėje medžiagoje, atsižvelgiant į savininko turėtos žemės ribas. Suprojektuotas natūra grąžinamos laisvos (neužstatytos) žemės sklypas turi būti tinkamas naudoti pagal savivaldybės bendrajame plane nustatytą pagrindinę žemės naudojimo paskirtį ir naudojimo būdą.

Suprojektavus natūra grąžinamos laisvos (neužstatytos) žemės sklypo ribas miesto detaliai nesuplanuotose teritorijose ir teritorijose, kuriose parengti detalieji planai, atliekami žemės sklypo kadastriniai matavimai. Savivaldybės administracijos direktorius organizuoja nekilnojamojo daikto (žemės sklypo) kadastro duomenų bylos rengimo paslaugų pirkimą Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka. Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto nuostatų nustatyta tvarka suderinus nekilnojamojo daikto (žemės sklypo) kadastro duomenų bylą su žemėtvarkos skyriumi, savivaldybės administracijos direktorius tvirtina nekilnojamojo daikto (žemės sklypo) kadastro duomenų byloje esantį žemės sklypo planą.

Savivaldybės administracijos direktorius žemės sklypo projektavimą, kadastrinių matavimų rengimą organizuoja ir nekilnojamojo daikto (žemės sklypo) kadastro duomenų byloje esantį žemės sklypo planą patvirtina ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo žemėtvarkos skyriaus prašymo suteikti

informaciją apie laisvą (neužstatytą) žemę pateikimo dienos ir kartu su kitais dokumentais (duomenimis) pateikia juos žemėtvarkos skyriui.

Žemėtvarkos skyrius, gavęs iš savivaldybės administracijos nekilnojamojo daikto (žemės sklypo) kadastro duomenų bylą ir šioje byloje esantį ir savivaldybės administracijos direktoriaus patvirtintą žemės sklypo planą:

suformuoja žemės sklypą (patvirtina jo kadastro duomenis);

nustato žemės sklypo plane suprojektuotus servitutus. Sprendimas nustatyti servitutus priimamas kartu su sprendimu suformuoti žemės sklypą;

raštu pakviečia piliečius, turinčius teisę į nuosavybės teisių atkūrimą (toliau – pretendentai), susipažinti su savivaldybės administracijos direktoriaus pateiktais dokumentais (duomenimis).“

[...]

111. Šios tvarkos 98, 100 ir 101 punktuose nurodytos sprendimus priimančios institucijos turi išnagrinėti prašymus ir priimti sprendimus dėl nuosavybės teisių atkūrimo, laikydamosi šių terminų:

[...]

į miestuose turėtą žemę, iki 1995-06-01 buvusią miestams nustatytą tvarka priskirtose teritorijose, grąžinant laisvą (neužstatytą žemę natūra turėtoje vietoje, žemėtvarkos skyrius priima sprendimus dėl nuosavybės teisių atkūrimo per 3 mėnesius nuo savivaldybės administracijos direktoriaus žemės sklypų planų patvirtinimo.“

Teismų praktika

30. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2004-12-13 nutarime byloje Nr. 51/01-26/02-19/03-22/03-26/03-27/03 konstatavo:

„[...] Valstybės tarnyba turi veikti paklusdama tik Konstitucijai ir teisei. Kiekviena valstybės ar savivaldybės institucija, per kurią vykdomos valstybės funkcijos, **kiekvienas valstybės tarnautojas turi paisyti teisėtumo reikalavimų. Valstybės tarnautojai turi** nepiktnaudžiauti jiems nustatytais galiomis, **nepažeisti teisės aktų reikalavimų.** Konstitucinis Teismas 2000-06-30 nutarime konstatavo, kad valstybės institucijos, pareigūnai turi saugoti, ginti žmogaus teises ir laisves; **ypač svarbu, kad, vykdydami jiems patikėtas funkcijas, jie patys nepažeistų žmogaus teisių ir laisvių [...].**

[...] **Konstitucinis Teismas 2004-07-01 nutarime ir 2004-11-05 išvadoje konstatavo, kad Konstitucijoje yra įtvirtintas atsakingo valdymo principas. Valdžios atsakomybė visuomenei – teisinės valstybės principas, kuris įtvirtintas Konstitucijoje nustačius, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms [...].**“

Išvados

31. Pareiškėja kreipėsi į Seimo kontrolierių dėl pareigūnų veiksmų, netinkamai sprendžiant laisvos (neužstatytos) žemės formavimo grąžinimui natūra ir nuosavybės teisių atkūrimo klausimus.

32. Sprendimus dėl nuosavybės teisių atkūrimo miestuose Tarnybos pareigūnai priima pagal Savivaldybės administracijos direktoriaus patvirtintus žemės sklypų planus, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo nuostatomis (žr. pažymos 28 ir 29 punktus).

Sprendimai dėl nuosavybės teisių atkūrimo priimami, savivaldybės institucijoms nustačius, ar yra turėtoje vietoje laisvos (neužstatytos) grąžintinos žemės.

Į miestuose turėtą žemę, iki 1995-06-01 buvusią miestams nustatytą tvarka priskirtose teritorijose, grąžinant laisvą (neužstatytą žemę natūra turėtoje vietoje, žemėtvarkos skyrius priima sprendimus dėl nuosavybės teisių atkūrimo per 3 mėnesius nuo savivaldybės administracijos direktoriaus žemės sklypų planų patvirtinimo.

Savivaldybės administracijos direktorius žemės sklypo projektavimą, kadastrinių matavimų rengimą organizuoja ir nekilnojamojo daikto (žemės sklypo) kadastro duomenų byloje esantį žemės

sklypo planą patvirtina **ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo žemėtvarkos skyriaus prašymo suteikti informaciją apie laisvą (neužstatytą) žemę pateikimo dienos** ir kartu su kitais dokumentais (duomenimis) pateikia juos žemėtvarkos skyriui.

33. Iš tyrimo metu surinktos informacijos matyti, kad nuosavybės teisių į A iki nacionalizacijos Kauno mieste turėtą žemę atkūrimo klausimai sprendžiami nuo 2011 metų, teismo tvarka išsprendus ginčą dėl B statiniais užstatytos žemės statuso:

33.1. 2007 metais išsprendus dalies A turėtos žemės grąžinimo klausimą (žr. pažymos 7 punktą), nuosavybės teisių į likusią dalį žemės nebuvo sprendžiama, nes ji buvo užstatyta B naudojamais statiniais (žr. pažymos 8 punktą);

33.2. Tarnybos teritorinis skyrius ne kartą kreipėsi į Savivaldybės administraciją dėl natūra grąžintinos žemės sklypo suprojektavimo, laisvos neužstatytos žemės sklypo plano parengimo (žr. pažymos 22 punktą);

33.3. natūra grąžintino žemės sklypo matavimai daryti **2012-05-21**;

33.4. teismo 2011-10-17 įpareigojimo pašalinti savavališkos statybos padarinius (žr. pažymos 9 punktą) įgyvendinimas buvo konstatuotas **2012-06-13** (žr. pažymos 18 punktą);

33.5. nors **teismo tvarka buvo konstatuota, kad jokių dokumentų, patvirtinančių B teises į didesnę nei 600 kv. m ploto žemės sklypą ..., nepateikta** (žr. pažymos 8 punktą), pareiškėjos teigimu kadastrinių matavimų metu statinių savininkui vėl paliekamas didesnis žemės plotas, nei buvo skirta namų valdos eksploatavimui (žr. pažymos 2.6 ir 13 punktus);

33.6. pretendams į nuosavybės teisių atkūrimą nesutikus su UAB „D“ atliktais kadastriniais matavimais, atsisakius pasirašyti grąžinimui natūra parengtame žemės sklypo plane (žr. pažymos 21 ir 23 punktus), **2013-03-14** Kauno miesto teritorijoje esančios laisvos neužstatytos bei rezervuotos miesto reikmėms žemės inventorizacijos klausimams spręsti komisijos positarime buvo **priimtas sprendimas nutraukti kadastrinių matavimų procedūras** (žr. pažymos 25 punktą). Šias **procedūras nuspręsta tęsti, kai Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo nustatyta tvarka bus parengtas ir patvirtintas žemės sklypo planas, prilygintas detaliojo teritorijų planavimo dokumentui prie statinių,**

34. Apibendrinant tyrimo informaciją, susijusią su laisvos (neužstatytos) žemės formavimu nuosavybės teisių į A iki nacionalizacijos Kauno mieste turėtą žemę atkūrimui, atkreiptinas dėmesys į sekančius momentus:

34.1. susidariusi situacija, kai A Kauno mieste turėtos žemės grąžinimo natūra klausimas nesprendžiamas, nes nesuformuotas ir nepatvirtintas greta esančių statinių, ..., eksploatacijai reikalingas žemės sklypas;

34.2. laisvos (neužstatytos) žemės plotas nagrinėjamu atveju galėjo būti nustatytas, tik pašalinus savavališkų statybų padarinius, tačiau tyrimo metu nebuvo gauta duomenų apie natūra grąžintinos žemės ženklimą po savavališkos statybos padarinių pašalinimo konstatavimo 2012-06-13;

34.3. Tarnybos pareigūnai, atsakingi už žemės sklypų kadastrinių matavimų planų derinimą, neturi informacijos apie įsiteisėjusius teismų sprendimus, kurie tiesiogiai susiję su namų valdos, ..., žemės sklypo formavimu, nes juose išanalizuotas B reikalavimo įpareigoti Savivaldybės administraciją patvirtinti jam parduodamo namų valdos žemės sklypo, ..., dydį (1 922 kv. m) pagrįstumas (žr. pažymos 8.1 punktą).

35. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, **tenka konstatuoti, kad nepaisant įsiteisėjusių teismų sprendimų, kuriuose išanalizuotas B reikalavimo suformuoti jo naudojamo ploto žemės sklypą, pagrįstumas, iki šiol neišsprendus laisvos (neužstatytos) žemės suformavimo grąžinimui natūra klausimo, pažeidžiama pretendentų į buvusio savininko A iki nacionalizacijos Kauno mieste turėtą žemę teisę į tinkamą nuosavybės teisių atkūrimą bei Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas atsakingo valdymo principas, numatantis, kad valdžia tarnauja žmonėms** (žr. pažymos 30 punktą). Todėl vadovaujantis Lietuvos Respublikos

Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, **X skundas pripažintinas pagrįstu.**

36. Atsižvelgiant į tai, kad valstybės politiką žemėtvarkos, geodezijos, kartografijos, nekilnojamojo turto kadastro srityse formuoja, šios valstybės politikos įgyvendinimą organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, šiai institucijai tikslinga siūlyti pateikti išvadą dėl efektyvaus pažymoje nurodytos problemos sprendimo būdo (įvertinus visas pažymoje nurodytas aplinkybes).

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

37. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, **Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X skundą pripažinti pagrįstu.**

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

38. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 6 punktu, **Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius siūlo Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministrui prof. Vigilijui Juknai:**

38.1. pateikti išvadas:

38.1.1. ar natūra grąžintinos laisvos (neužstatytos) žemės sklypas buvusio savininko A iki nacionalizacijos Kaune turėtos žemėvaldos ribose buvo ženklinamas, nepašalinus savavališka pripažintos statybos padarinių;

38.1.2. ar natūra grąžintinos laisvos (neužstatytos) žemės sklypo pretendams į buvusio savininko A Kauno mieste iki nacionalizacijos turėtą žemę suformavimas ir sklypo plano parengimas yra galimas, tik suformavus greta esančių statinių, ..., eksploatacijai reikalingą namų valdos žemės sklypą ir patvirtinus šio sklypo planą;

38.2. pasiūlyti efektyvų sprendimo būdą (atsižvelgiant į teismų nustatytas aplinkybes dėl savavališkos statybos padarinių pašalinimo ir B reikalavimo suformuoti jo naudojamą namų valdos, ..., žemės sklypą pagrįstumo), kad būtų užtikrinta pretendentų į A iki nacionalizacijos Kauno mieste turėtą žemę teisė susigrąžinti visą likusią laisvą (neužstatytą) žemę.

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių, Kauno miesto savivaldybę ir X raštu informuoti iki 2014-06-30.

Seimo kontrolierius

Raimondas Šukys